

بررسی موانع رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی در صنعت بیمه کشور

دکتر محمدجواد محمودی^۱

حسن بزرگی^۲

چکیده

هدف این پژوهش بررسی شناخت، تجزیه و تحلیل موانع رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی و ارائه راهکارهایی برای رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی در کشور است. بر اساس مدل پژوهش که به روش تصادفی ساده است، برای تعیین حجم نمونه از ۶۰۰ متخصص صنعت بیمه ایران مستقر در شهر تهران استفاده شد. مجموعاً ۱۳۶ پاسخ دریافت شد که ۲۶ نفر از پاسخ دهندگان، زن و ۱۰۸ نفر، مرد بودند. روش تحقیق از نوع توصیفی، همبستگی و کاربردی است. پرسشنامه‌های این تحقیق حاوی ۲۶ سؤال با ۵ گزینه بسیار زیاد، زیاد، متوسط، کم و بسیار کم است. بر اساس عنوان تحقیق، ۷ فرضیه مطرح شدند که فرضیه‌های اول، دوم، سوم، چهارم، پنجم و هفتم پذیرفته شده و فرضیه ششم رد شد. در نهایت پیشنهاداتی نیز در رابطه با هر فرضیه مطرح شد. **واژگان کلیدی:** بیمه مسئولیت، بیمه مهندسی، خصوصی‌سازی، تبلیغات و ارائه خدمات مناسب، گزینش منابع انسانی بر اساس شایستگی

۱. عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز، دانشکده حسابداری

(Email: Mahmoodi@Ostan.th.ir)

۲. کارشناس ارشد مدیریت دولتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکز، دانشکده مدیریت

(Email: Iico4894@Iranisurance.ir)

۱. مقدمه

رشد و توسعه هر کشوری نیازمند عزم ملی و اعتقاد مردم آن کشور به باورهای رشد و توسعه است که بی‌تردید این امر مستلزم فراهم بودن شرایط لازم برای رشد و توسعه می‌باشد. برای توسعه سه بخش مهم برای توسعه کشور - شامل بخش‌های کشاورزی، صنعت و خدمات- نیاز به وجود حمایت‌گر مالی - در صورت تداوم این بخش‌ها در صورت بروز حوادث طبیعی - حس می‌شود. نقش شرکت‌های بیمه مخصوصاً بیمه‌های مهندسی در تأمین امنیت و آسایش خاطر برای مجریان طرح‌ها حائز اهمیت است.

۲. تاریخچه بیمه مهندسی

۲-۱. تاریخچه بیمه مهندسی در جهان

اولین بیمه‌نامه مهندسی در انگلستان صادر شده است. در آلمان و سوئیس نیز بیمه‌های مهندسی با بیمه شکست ماشین آلات در سال ۱۹۰۰ میلادی شروع شد. دو جنگ جهانی نیز باعث ارتقاء بیمه‌های مهندسی شدند، چرا که بازسازی خرابی‌ها و ویرانه‌های قسمت عظیمی از کارخانه‌ها، ساختمان‌ها، واحدهای بزرگ صنعتی، تولیدی، راه‌ها و بنادر، سال‌ها وقت و تلاش انسان‌ها را می‌طلبد، مضافاً اینکه نیاز به سرمایه‌گذاری زیادی داشت. جلب این سرمایه‌های هنگفت و تشویق سرمایه‌داران به سرمایه‌گذاری در چنین شرایط دشواری به دلیل ترس از دست رفتن سرمایه، مانع از آن بود که در این کشورها سرمایه‌گذاری صورت گیرد. سرمایه‌گذاران نیز برای سرمایه‌گذاری جهت انجام پروژه‌های عمرانی و زیربنایی و ترمیم خرابی‌های ناشی از جنگ رغبت کمی داشتند. در این زمان نیاز به مؤسسات حمایت‌گری مثل شرکت‌های بیمه احساس شد. بیمه‌های مهندسی با رشته‌های جدید بیمه‌ای تکامل پیدا کردند و اختراعات، تولید، تکنولوژی و توسعه صنعت وضعیت بیمه‌های مهندسی را بهبود بخشیدند، تا جایی که امروزه شرکت‌های بیمه دنیا در بیش از ۱۰

رشته بیمه‌های مهندسی فعالیت می‌کنند و درصدی از سهم بازار بیمه به بخش بیمه‌های مهندسی تعلق دارد که از این طریق حق بیمه کلانی نصیب شرکت‌های بیمه می‌شود.

۲-۲. تاریخچه بیمه مهندسی در ایران

اوایل دهه ۱۳۴۰ بیمه مهندسی در ایران شروع شد و با همکاری شرکت‌های مختلف از جمله شرکت بیمه اتکایی مونیخ ری^۱ شکل گرفت، به طوری که تا به حال نیز شکل بیمه‌نامه‌های تمام خطر مهندسی در بازار بیمه در ایران از شرکت فوق‌الذکر تبعیت می‌کند. شرکت بیمه اتکایی مونیخ ری یکی از معتبرترین شرکت‌های بیمه اتکایی دنیا به خصوص در زمینه بیمه‌های مهندسی می‌باشد و اکنون نیز بهترین و کار آزموده‌ترین کارشناسان بیمه اروپایی را در خود جذب نموده و نقش بسیار مهمی را در توسعه بیمه‌های مهندسی دارد.

۳. بیان مسأله پژوهش

۳-۱. مسأله اصلی: بیمه‌های مهندسی جزو بیمه‌های اموال بوده و براساس اصل جبران غرامت، خسارت فیزیکی غیر قابل پیش‌بینی ناشی از حادثه را جبران می‌نماید. مسأله اصلی و عمده تحقیق حاضر این است که چه موانعی موجب رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی در ایران شده و در واقع این تحقیق می‌کوشد به این سؤال پاسخ دهد که "آیا شناساندن بیمه‌های مهندسی به صاحبان صنایع و پیمانکاران و برنامه‌ریزی صحیح شرکت‌های بیمه در رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی مؤثر است؟" هم‌چنین تلاش پژوهشگر بر این است که علل و عواملی که باعث شده در کشور ما از بیمه‌های مهندسی به خوبی استقبال نشود را مشخص نماید.

۲-۳. مسأله فرعی

- آیا سوء مدیریت در شرکت‌های بیمه و عدم آگاهی کامل از شرایط بیمه‌های مهندسی و ارزیابی صحیح از خطر، موانعی را برای موانع رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی ایجاد می‌کند؟
- آیا تبلیغات به موقع و فراگیر و ارائه خدمات مناسب در سایر رشته‌های بیمه در رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی اثر بخش می‌باشد؟
- آیا قوانین و مقررات درست و رسا در زمینه اخذ پوشش بیمه وجود دارد؟ و آیا عدم توجه به قوانین مربوطه، موانعی را برای رشد بیمه‌های مهندسی ایجاد می‌کند؟
- آیا ساختار موجود صنعت بیمه در ایران عامل عدم توسعه بیمه‌های مهندسی نمی‌باشد؟

۴. هدف پژوهش

- شناسایی علل ایجاد موانع رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی در صنعت بیمه کشور
  - تجزیه و تحلیل موانع رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی در کشور
  - ارائه پیشنهادات سازنده جهت رشد و توسعه صنعت بیمه مهندسی در کشور
- با توجه به اینکه محقق حدود شش سال در شرکت سهامی بیمه ایران در رشته بیمه‌های مهندسی فعالیت داشته، از این رو مناسبت کاری و حرفه‌ای و نیز توصیه‌های برخی از مسئولین بیمه ایران در خصوص انجام تحقیق، پژوهشگر را بر آن داشت که عنوان پایان نامه خود را با هماهنگی با شرکت سهامی بیمه ایران و بیمه مرکزی ایران به بررسی علل موانع رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی در ایران اختصاص دهد.

۵. اهمیت و ضرورت انجام پژوهش

بیمه مهندسی یکی از رشته‌های بیمه اموال در طبقه بندی بیمه‌ها می‌باشد و خسارت فیزیکی غیر قابل پیش‌بینی ناشی از حادثه که به مورد بیمه وارد می‌شود را جبران می‌نماید.

با توجه به اینکه بیمه‌های مهندسی، پروژه‌های عمرانی، صنعتی، تولیدی و تجهیزات الکترونیکی را تحت پوشش قرار می‌دهند، ممکن است عدم دریافت این نوع بیمه‌ها توسط کارفرمایان و پیمانکاران، خسارات مالی هنگفتی را هنگام بروز حوادث بر آنها وارد آورد. بنابراین انجام چنین تحقیقی در جهت شناساندن ضرر و زیان وارده ناشی از عدم اخذ پوشش بیمه‌های مهندسی ضروری به نظر می‌رسد. هم‌چنین با عنایت به اینکه رشته بیمه مهندسی یکی از اصلی‌ترین و مهم‌ترین رشته‌های بیمه‌ای موجود در صنعت بیمه می‌باشد و طبق آمار ارائه شده توسط بیمه مرکزی که به صورت سالیانه منتشر می‌شود، این رشته بیمه‌ای رشد و توسعه مناسبی نداشته و با اقبال عمومی مواجه نشده است؛ بنابراین لازم بود که تحقیقی پیرامون عوامل تأثیرگذار بر موانع رشد و توسعه این صنعت صورت گیرد.

تحقیق حاضر در پی آن است که مسائل و مشکلات این صنعت را مورد بررسی قرار داده و در پایان پیشنهادهایی را برای ارتقا و پیشرفت این صنعت ارائه نماید.

۶. قلمرو پژوهش

۶-۱. قلمرو زمانی: اطلاعات جمع‌آوری شده در این پژوهش مربوط به بهمن ماه ۸۴ تا آبان ماه ۸۵ است که از طریق گردآوری داده‌های پیشین سازمان فوق به سال‌های ۱۳۷۲ تا ۱۳۸۳ به دست آمده است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

۲-۶. **قلمرو مکانی:** باتوجه به رشد صنعت بیمه در کشور و نظر به اینکه بازار بیمه ایران متشکل از شرکتهای سهامی بیمه ایران، بیمه البرز، بیمه آسیا، بیمه دانا، بیمه مرکزی ایران، شرکتهای خصوصی بیمه، کارگزاران و همچنین نمایندگان بیمه است و به لحاظ اینکه واحدهای ستادی در مرکز اصلی شرکتهای بیمه و کارگزاران آنها متمرکز است؛ قلمرو مکانی تحقیق تهران در نظر گرفته شده است.

۳-۶. **قلمرو موضوعی:** در این تحقیق نگارنده سعی نموده است که به بررسی کلیه جنبه‌های تأثیرگذار بر موانع رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی در صنعت بیمه ایران پرداخته و آنها را مورد ارزیابی قرار دهد.

۷. فرضیه‌های پژوهش

- بین رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی با آگاهی مدیران صنایع و پروژه‌های عمرانی رابطه معنی‌داری وجود دارد.
- بین رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی با گزینش افراد براساس شایستگی رابطه معنی‌داری وجود دارد.
- بین رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی با ارزیابی صحیح خطر در نرخ‌گذاری رابطه معنی‌داری وجود دارد.
- بین رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی با تبلیغات و ارائه خدمات مناسب در رشته‌های مختلف بیمه رابطه معنی‌داری وجود دارد.
- بین رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی با قوانین و مقررات (مرتبط با بیمه نمودن پروژه‌های عمرانی و کارخانجات) رابطه معنی‌داری وجود دارد.
- بین رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی با اجرای قوانین از طریق مسئولین رابطه معنی‌داری وجود دارد.

- بین رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی با خصوصی‌سازی صنعت بیمه رابطه معنی‌داری وجود دارد.

۸. تعاریف عملیاتی پژوهش

۸-۱. **رشد:** رشد اقتصادی عبارت است از توانایی تولید کالا و خدمات اقتصادی قابل مصرف در مدت زمان معین نسبت به زمان مشابه قبل. شاخص‌های رشد عبارتند از: تولید سرانه، تولید ملی، درآمدهای ملی (تفضلی، ۱۳۶۸).

۸-۱-۱. **رشد بیمه:** مقایسه حق بیمه‌ای سال مورد نظر با حق بیمه‌های سال یا سنوات گذشته عملکردهای مؤسسات بیمه می‌باشد. رشد حق بیمه در سال‌های مختلف و در کشورهای گوناگون تابع تغییرات و نوسانات اقتصادی است. بیمه در مقابل این نوسانات حساسیت دارد و در سال‌های رونق اقتصادی رشد بیمه مثبت و در سال‌های رکود اقتصادی، رشد بیمه منفی است (صالحی، محمود، ۱۳۶۷).

۸-۲. **توسعه:** توسعه عبارت است از اقدامات لازم در تعیین بهترین شیوه‌ها و فنون برای فراهم آوردن فرآیندهای نوین و محصولات جدید در عرصه تولید یا خدمات نوظهور.

توسعه، شامل بهره‌گیری نظام‌مند از دانش علمی جهت تولید سودمند مواد، ابزار، دستگاه‌ها یا روش‌ها و نیز فعالیت‌های طراحی، پرورش نمونه‌های اولیه و فرآیندهای عملیاتی است (Dictionary of scientific and technical terms, 2003).

۸-۲-۱. **توسعه و گسترش بیمه:** توسعه و گسترش بیمه عبارت است از تحت پوشش قرار دادن اموال، اشخاص و یا سود حاصله‌ای که در معرض خطر نابودی و یا خسارت قرار دارند.

۳-۸ بیمه: بیمه عقدی است که به موجب آن یکی طرف تعهد می‌نماید در ازای پرداخت وجه یا وجوهی از طرف دیگری، در صورت وقوع یا بروز حادثه خسارت وارده بر او را جبران نموده و یا وجه معینی را بپردازد. متعهد را بیمه‌گر، طرف تعهد را بیمه‌گذار، وجهی که بیمه‌گر می‌پردازد را حق بیمه و آن چه که بیمه می‌شود را، موضوع بیمه نامند.

۴-۸ بیمه‌نامه: بیمه‌نامه سندی است که براساس شرایط عمومی، خصوصی، استثنائات و ضوابط آن، موضوع بیمه تحت پوشش قرار می‌گیرد و شامل مبلغ و مدت مورد بیمه می‌باشد. پیشنهادی یا پرسشنامه‌ای که توسط بیمه‌گذار تکمیل می‌شود، اساس بیمه‌نامه بوده و جزء لاینفک آن تلقی می‌گردد.

۵-۸ حق بیمه: حق بیمه مبلغی است که بیمه‌گذار بابت خرید بیمه به شرکت بیمه (بیمه‌گر) می‌پردازد یا بهای آن که بیمه‌گذار در مقابل تحویل تأمین بیمه یا تعهد جبران خسارت توسط بیمه‌گر به او می‌پردازد. حق بیمه باید متناسب با خطری باشد که بیمه‌گذار به بیمه‌گر منتقل می‌نماید. اگر حق بیمه متناسب با خطر نباشد، افرادی که خطر کمتری را به شرکت بیمه منتقل نموده‌اند متضرر خواهند شد؛ چرا که نتیجه مالی یک دوره بیمه در آمار خسارت تاثیر خواهد داشت و باعث افزایش نرخ برای دوره بعد خواهد شد. لذا ارزیابی صحیح خطر و تعیین حق بیمه مناسب یکی از وظایف اصلی شرکت‌های بیمه می‌باشد.

رشد و توسعه هر سازمانی به عوامل مختلفی بستگی دارد، صنعت بیمه نیز از این عوامل مستثنی نمی‌باشد. در ادامه به برخی از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی اشاره خواهد شد.

۸-۶. معرفی عناصر مدل

۸-۶-۱. شناخت آگاهی مدیران

مدیر باید دارای نوعی شناخت آگاهی ویژه رهبری باشد تا بتواند موجبات رشد و توسعه سازمان را فراهم نماید. این شناخت و آگاهی تنها به محیط درون سازمان محدود نمی‌شود. این مسأله از آن جهت حائز اهمیت است که اغلب مدیران به هنگام تصمیم‌گیری‌های خود پیرامون مسائل سازمان، به صورت نامنظم (غیر سیستماتیک) و دلخواه عمل می‌نمایند. تصمیماتی که به وسیله مدیران از سازمان‌های بزرگ اخذ می‌شود، بسیار پیچیده‌اند و باید به صورت سیستماتیک مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرند.

۸-۶-۲. تبلیغات و ارائه خدمات مناسب

محیط سازمان‌های نوین، پویا بوده و با تغییرات گسترده همراه است. این امر ایجاب می‌کند که سازمان‌ها با برنامه‌ریزی جهت انجام تبلیغات و ارائه خدمات مناسب به مشتریان، از فرصت‌های موجود بهره‌برداری نموده و تهدیدات محیطی را به حداقل برسانند. پویاتر شدن رقابت، نقش مشتریان را در سازمان‌ها تغییر داده است.

نگاه امروز سازمان‌ها به مشتریان تنها به عنوان یک مصرف‌کننده نیست، بلکه مشتریان در تولید کالا، ارائه خدمات مناسب، رویه‌های انجام امور، توسعه دانش و توان رقابتی همراه و همگام اعضای سازمان هستند.

بنابراین سازمان‌ها صرف نظر از نوع صنعت و محصول، با تبلیغات و ارائه خدمات مناسب درصدد کسب موقعیت ممتاز در ذهن مشتری، افزایش میزان وفاداری و رضایت بخشی وی می‌باشند.

۳-۶-۸ خصوصی سازی

دولت‌ها دریافته‌اند که جهت کارآیی بیشتر و پاسخگویی به وظایف حاکمیتی خود نیازمند سپردن کارها به بخش خصوصی هستند. در این راستا حرکت‌های چشمگیری از سوی دولت‌های پیشرفته صورت پذیرفته است. هم اکنون نیز بسیاری از شرکت‌های دولتی در راستای اصل ۴۴ قانون اساسی به سوی خصوصی شدن حرکت می‌کنند (همرانی‌زاده، ۱۳۷۰).

۴-۶-۸. گزینش منابع انسانی بر اساس شایستگی

هدف از گزینش منابع انسانی یافتن شایسته‌ترین فرد برای تصدی پست خالی از میان داوطلبان شغلی برای احراز پست مورد نظر است. انتخاب اثر بخش، مبتنی بر این اصل است که موقعیت سازمان در گرو برخورداری از منابع انسانی متخصص، متعهد و علاقه‌مند به کار است (عباسپور، ۱۳۷۲).

۵-۶-۸. قوانین و مقررات

بیمه‌های مهندسی دقیقاً برای رفع این نگرانی و ایجاد میل و رغبت به فعالیت‌های سازندگی به وجود آمده‌اند تا به صورت تکیه‌گاهی مطمئن برای سرمایه‌گذاران در آید. قوانین و مقررات بیمه مهندسی به دو دسته تقسیم می‌شوند:
- بیمه‌نامه‌هایی که برای دوره عملیات ساختمانی و یا نصب (دوره احداث) صادر می‌شوند.

- بیمه‌نامه‌هایی که برای دوره بهره‌برداری صادر می‌شوند.

در سطح جهانی، برای پشتیبانی از تحقق پرداخت حق بیمه و توزیع بیمه‌نامه، قوانین و مقررات به طور مداوم در حال اصلاح بوده و همواره تمهیدات جدید برای انجام این امر رو به فزونی است، لذا قوانین و مقررات مناسب و نظارت بر آن از اهمیت بالایی برخوردار است <www.Iraninsurance.com, viewd 20 April 2006>

۸-۶-۶. اجرای قوانین و مقررات

نحوه اجرای قوانین و مقررات نیز برای رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. چه بسا قانون قابل اجرا نباشد یا دارای مشکلاتی در اجرا باشد که در این صورت در سه عنوان توسط کارشناسان مورد بررسی قرار خواهد گرفت:

- آثار اجرای قانون
  - مرجع و شیوه ارزیابی اجرای قوانین و مقررات
  - رابطه قانون و آیین‌نامه اجرایی آن
- اگر قانونی بسیار خوب طراحی شده باشد ولی از اجرای مناسبی برخوردار نباشد در عمل با شکست مواجه خواهد شد.

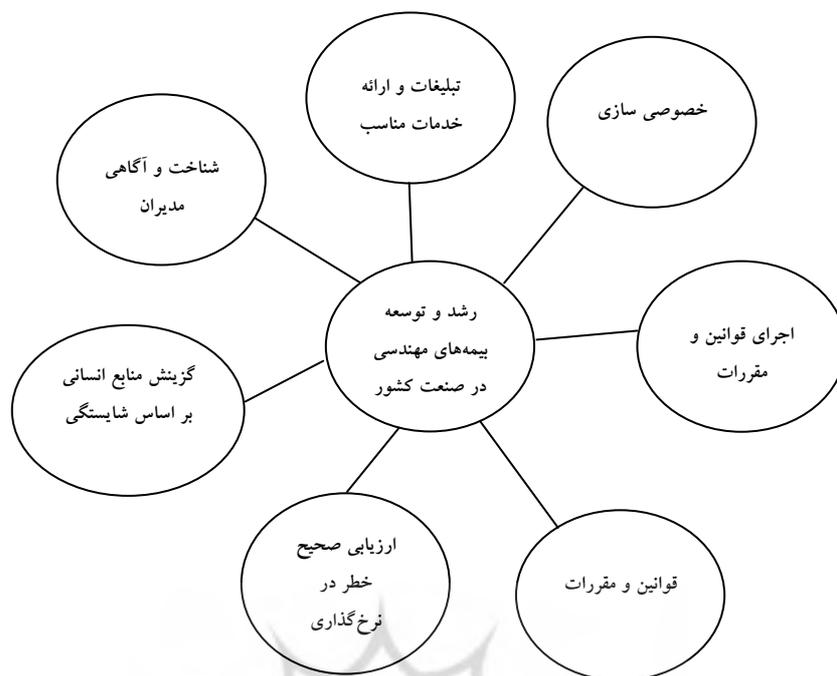
۸-۶-۷. ارزیابی صحیح خطر در نرخ‌گذاری (ریسک‌پذیری)

ریسک می‌تواند دریچه‌ای بر فرصت‌ها، توسعه، بهبود و یا تفکری جدید باشد. ریسک‌پذیری در نرخ‌گذاری شامل چهار فرآیند زیر می‌شود:

- شناسایی و تعیین ریسک در نرخ‌گذاری
- تجزیه و تحلیل ریسک نسبت به ریسک در نرخ‌گذاری
- واکنش مناسب نسبت به ریسک در نرخ‌گذاری
- کنترل واکنش نسبت به ریسک در نرخ‌گذاری

<www.Iraninsurance.com, viewd 20 April 2006>

شکل ۱. مدل تحلیلی تحقیق

۹. روش تحقیق

روش تحقیق، از نوع توصیفی، همبستگی و نوع کاربردی است. توصیفی است، زیرا از نتایج موجود موقعیت گرفته شده است و بدون هیچ‌گونه استنتاج ذهنی، به بیان مسأله و مشکلات موجود در سازمان می‌پردازد. همبستگی است زیرا روابط بین متغیرها را بررسی می‌نماید و البته در آنها الزاماً کشف رابطه علت و معلولی مورد نظر نیست.

از آنجایی که این تحقیق با هدف برخورداری از نتایج یافته‌ها برای حل مسائل موجود در سازمان می‌باشد، لذا قابلیت اجرا داشته و تحقیق حاضر از نوع کاربردی است.

۹-۱. محدودیت‌های پژوهش

انجام فعالیت‌های پژوهشی و مطالعاتی در کشورمان عموماً توأم با محدودیت‌ها و موانعی است. در این تحقیق می‌توان به محدودیت‌های زیر اشاره نمود:

با توجه به ضعف‌های فرهنگی جامعه در برخورد با تحقیقات، عدم برخورد جدی پاسخ‌دهندگان حین تحقیق از جمله محدودیت‌های جمع‌آوری اطلاعات بوده است.

- پراکندگی مجتمع‌ها و شرکت‌های بیمه‌ای در سطح تهران
- عدم وجود شبکه اطلاع‌رسانی در صنعت بیمه
- کمبود کتاب به زبان فارسی در زمینه بیمه‌های مهندسی
- نبودن سیستم اطلاعات مدیریت در محل کار پژوهشگر
- عدم امکان دسترسی به برخی از مدیران رده بالای صنعت بیمه به دلیل مشغولیت کاری آنها

۹-۲. جامعه آماری و پژوهش

جامعه آماری در این تحقیق، کلیه کارشناسان صنعت بیمه ایران شاغل در تهران می‌باشند. این کارشناسان در صدور بیمه‌نامه و پرداخت خسارت، فعالیت داشته و حدود ۶۰۰ نفر می‌باشند.

۹-۳. نمونه‌گیری و تعیین حجم نمونه

روش نمونه‌گیری در این پژوهش به صورت تصادفی ساده است. یعنی این که هیچ‌گونه گزینش ذهنی قبلی نداشته‌ایم.

به منظور تعیین حجم نمونه از میان ۶۰۰ نفر از کارشناسان صنعت بیمه ایران مستقر در تهران از این فرمول استفاده شده است:

پژوهش‌های کیفی و مطالعات فریبگی
پرتال جامع علوم انسانی

$$n = \frac{N \cdot Z_{1-\frac{\alpha}{2}}^2 \cdot p \cdot q}{Nd^2 + Z_{1-\frac{\alpha}{2}}^2 \cdot p \cdot q}$$

$$Z_{1-\frac{\alpha}{2}}^2 = Z_{0.975} = 1.96 \quad \alpha = 0.5$$

$$N = 600$$

$$p = 0.5$$

$$q = 0.5$$

با توجه به فرمول نمونه‌گیری، تعداد ۱۳۶ پرسشنامه لازم بود. پژوهشگر برای این کار، طی ۲ روز به طور تصادفی تعداد ۱۴۰ پرسشنامه بین کارشناسان صنعت بیمه شاغل در شرکت سهامی بیمه ایران، شرکت سهامی بیمه آسیا، شرکت سهامی بیمه البرز، شرکت سهامی بیمه دانا و بیمه مرکزی ایران و شرکت سهامی بیمه پارسیان و هم‌چنین کارگزاران صنعت بیمه توزیع و جمع‌آوری نموده است. که تعداد ۱۳۶ مورد پاسخ تکمیل شده و قابل بررسی دریافت گردید.

در طراحی سؤالات پرسشنامه، فرضیه‌های علل موانع رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی در نظر گرفته شده و در قالب ۲۶ سؤال در اختیار کارشناسان صنعت بیمه قرار گرفت. سؤالات دارای پنج گزینه بسیار زیاد، زیاد، متوسط، کم، بسیار کم بودند. علاوه بر سؤالات پنج گزینه‌ای از پاسخ دهندگان درخواست شد پیشنهادات خود را جهت استفاده در این پژوهش اعلام نمایند.

۴-۹. روش جمع‌آوری اطلاعات

در این مقاله برای جمع‌آوری اطلاعات از سه روش بررسی اسناد و مدارک کتابخانه‌ای، پرسشنامه و مصاحبه استفاده شد، که روش بررسی میدانی از طریق توزیع پرسشنامه بین کارکنان صنعت بیمه ایران و انجام مصاحبه برای جمع‌آوری اطلاعات لازم به کار گرفته شد.

جامعه‌ای که نمونه از آن به طور تصادفی انتخاب شده، جامعه کارشناسان صنعت بیمه ایران شاغل در تهران می‌باشند. این کارشناسان که در صدور بیمه‌نامه و پرداخت خسارت فعالیت دارند در حدود ۶۰۰ نفر هستند.

۹-۵. متغیرهای پژوهش

در این مقاله از متغیرهای مستقل و متغیرهای وابسته استفاده شده است که متغیرهای مستقل متغیرهایی هستند که محقق آنرا دستکاری، کنترل و یا مشاهده می‌کند تا اثر آنها را در آزمودنی دریابد. متغیرهای وابسته متغیرهایی هستند که تأثیر متغیر مستقل بر آزمودنی متغیر وابسته را شکل می‌دهند.

جدول ۱. سؤالات مربوط به پژوهش فرضیه‌ها

عنوان فرضیه‌ها	سؤالات مربوط به فرضیه
۱- رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی با آگاهی مدیران صنایع و پروژه‌های عمرانی رابطه معنی‌دار دارد.	۱۵ و ۲۰ و ۱
۲- رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی با گزینش افراد براساس شایستگی رابطه معنی‌دار دارد.	۱۲ و ۱۴
۳- بین رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی با ارزیابی صحیح خطر در نرخ‌گذاری رابطه معنی‌دار وجود دارد.	۱۹ و ۱۸ و ۱۷ و ۱۶ و ۱۳ و ۱۰ و ۵ و ۴
۴- رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی با تبلیغات و ارائه خدمات مناسب در رشته‌های مختلف بیمه رابطه معنی‌دار دارد.	۲۶ و ۲۵ و ۲۲ و ۱۱ و ۳
۵- رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی با قوانین و مقررات (ارتباط یا بیمه نمودن پروژه‌های عمرانی و کارخانجات) رابطه معنی‌دار دارد.	۲۱ و ۷ و ۶
۶- رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی با اجرای قوانین توسط مسئولین رابطه معنی‌دار دارد.	۸ و ۹
۷- رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی با خصوصی‌سازی صنعت بیمه رابطه معنی‌دار دارد.	۲۳ و ۱۴

۹-۶. پایایی^۱ (اعتماد پذیری)

منظور از پایایی یک وسیله اندازه‌گیری این است که اگر خصیصه مورد سنجش را با همان وسیله (یا وسیله مشابه و قابل مقایسه با آن) تحت شرایط مشابه دوباره

اندازه‌گیری نمائیم، نتایج حاصل تا چه حد مشابه، دقیق و قابل اعتماد است (محمدی، ۱۳۷۱).

جدول ۲. نتیجه آزمون پایایی پرسشنامه

نتیجه آزمون	سطح احتمال α	احتمال (P) محاسبه شده
فرضیه H_0 حفظ می‌شود	۰/۵	۰/۷۶

با توجه به اینکه P محاسبه شده بزرگ‌تر از α می‌باشند، فرضیه H_0 حفظ و پایایی پرسشنامه تأیید می‌شود.

۷-۹. روایی^۱ پرسشنامه

منظور از روایی (اعتبار) این است که مقیاس و محتوای ابزار، یا سؤالات مندرج در ابزار، دقیقاً متغیرها و موضوع مورد مطالعه را بسنجد. یعنی واقعیت را به خوبی نشان دهد.

اعتبار محتوا نوعی اعتبار است که معمولاً برای بررسی اجزاء تشکیل دهنده یک ابزار اندازه‌گیری به کار برده می‌شود. برای اطمینان از اعتبار محتوا باید در موقع ساختن ابزار، چنان عمل کرد که سؤال‌های تشکیل دهنده ابزار معرف قسمت‌های محتوای انتخاب شده باشد.

اعتبار محتوا معمولاً توسط افرادی متخصص در موضوع مورد مطالعه تعیین می‌شود.

جهت بررسی اعتبار محتوایی این پژوهش از نظر استادان و صاحب نظران استفاده شده است. برای بررسی روایی پرسشنامه از آزمون کای دو کارل پیرسون در سطح احتمال خطای $\alpha = 5\%$ استفاده می‌شود.

$$\left\{ \begin{array}{l} H_0: \text{سؤال‌ها مستقل هستند;} \\ H_1: \text{سؤال‌ها وابسته هستند;} \end{array} \right.$$

1. Validity

جدول ۳. نتیجه آزمون روایی (اعتبار) پرسشنامه

نتیجه آزمون	χ^2 جدول ($\chi^2_{.1/95,100}$)	χ^2 محاسبه می‌شود
فرضیه H_0 رد می‌شود	۱۲۴/۳	۱۳۲۲/۹۶

با قرار گرفتن تابع نمونه‌ای آزمون در ناحیه بحرانی و رد فرضیه H_0 ، اعتبار پرسشنامه تأیید می‌شود.

تعداد ۱۴۰ پرسشنامه بین کارشناسان صنعت بیمه شاغل در شرکت‌های بیمه‌های ایران، آسیا، البرز، دانا، پارسیان، بیمه مرکزی و همچنین کارگزاران صنعت بیمه به طور تصادفی طی ۲ روز توزیع شده است که از این تعداد ۱۳۶ نفر از کارشناسان با علاقه و رغبت کامل در پژوهش شرکت کرده و انگیزه نسبتاً قوی برای پاسخ دادن داشتند. اطلاعات مربوط به جنسیت، میزان سابقه کار و همچنین میزان تحصیلات در پیوست موجود می‌باشد.

۱.۰ فرضیات تحقیق

۱.۰-۱. فرضیه اول: بین رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی با آگاهی مدیران صنایع و پروژه‌های عمرانی رابطه معنی‌دار وجود دارد.
برای بررسی فرضیه از آزمون کای دو کارل پیرسون در سطح احتمال خطای $\alpha = 5\%$ استفاده شده است.

H_0 : رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی با آگاهی مدیران صنایع و پروژه‌های عمرانی رابطه معنی‌دار ندارد.
 H_1 : رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی با آگاهی مدیران صنایع و پروژه‌های عمرانی رابطه معنی‌دار دارد.

برای پاسخ به این فرضیه لازم است ابتدا پرسش‌های ۱، ۲، ۱۵، ۲۰ پرسشنامه که متغیرهای تشکیل دهنده فرضیه اول است، مورد آزمون قرار گیرد.

جدول ۴. نتیجه آزمون فرضیه اول

نتیجه آزمون	χ^2 جدول (۹۵,۱۲) χ^2	χ^2 محاسبه شده
فرضیه H_0 رد می‌شود	۲۱/۰	۳۸/۸۸

با قرارگرفتن تابع نمونه‌ای آزمون در ناحیه بحرانی ورد فرضیه H_0 ، فرضیه اول تأیید می‌شود.

۱۰-۲. فرضیه دوم: بین رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی با گزینش افراد بر اساس شایستگی رابطه معنی‌دار وجود دارد.

برای بررسی فرضیه از آزمون کای دو کارل پیرسون در سطح احتمال خطای $\alpha = 5\%$ استفاده شده است.

H_0 : رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی با گزینش افراد بر اساس شایستگی رابطه معنی‌دار ندارد.
 H_1 : رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی با گزینش افراد بر اساس شایستگی رابطه معنی‌دار دارد.

جدول ۵. نتیجه آزمون فرضیه دوم

نتیجه آزمون	χ^2 جدول (۹۵,۴) χ^2	χ^2 محاسبه شده
فرضیه H_0 رد می‌شود	۹/۴۹	۱۶/۰۶

با قرارگرفتن تابع نمونه‌ای آزمون در ناحیه بحرانی و رد فرضیه H_0 ، فرضیه دوم تأیید می‌شود.

۱۰-۳. فرضیه سوم: بین رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی با ارزیابی صحیح خطر در نرخ‌گذاری رابطه معنی‌دار وجود دارد.

برای بررسی فرضیه از آزمون کای دو کارل پیرسون در سطح احتمال خطای $\alpha = 5\%$ استفاده شده است.

H_0 : رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی با گزینش افراد بر اساس شایستگی رابطه
 معنی‌دار ندارد.

H_1 : رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی با گزینش افراد بر اساس شایستگی رابطه
 معنی‌دار دارد.

جدول ۶. نتیجه آزمون فرضیه سوم

نتیجه آزمون	χ^2 جدول ($\chi^2_{.95, 12}$)	χ^2 محاسبه شده
فرضیه H_0 رد می‌شود	۴۱/۳	۲۰۵/۹۸

با قرارگرفتن تابع نمونه‌ای آزمون در ناحیه بحرانی و رد فرضیه H_0 ، فرضیه سوم تأیید می‌شود.

۴-۱۰. فرضیه چهارم: بین رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی با تبلیغات و ارائه خدمات مناسب در رشته‌های مختلف رابطه معنی‌دار وجود دارد.

برای بررسی فرضیه از آزمون کای دو کارل پیرسون در سطح احتمال خطای $\alpha = 5\%$ استفاده شده است.

H_0 : رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی، با تبلیغات و ارائه خدمات مناسب در
 رشته‌های مختلف رابطه معنی‌دار ندارد.

H_1 : رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی، با تبلیغات و ارائه خدمات مناسب در
 رشته‌های مختلف رابطه معنی‌دار دارد.

جدول ۷. نتیجه آزمون فرضیه چهارم

نتیجه آزمون	χ^2 جدول ($\chi^2_{.95, 16}$)	χ^2 محاسبه شده
فرضیه H_0 رد می‌شود	۲۶/۳	۱۶۱/۵۱

با قرارگرفتن تابع نمونه‌ای آزمون در ناحیه بحرانی و رد فرضیه H_0 فرضیه چهارم تأیید می‌شود.

۱۰-۵. فرضیه پنجم: بین رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی با قوانین و مقررات (ارتباط با بیمه نمودن پروژه‌های عمرانی و کارخانجات) رابطه معنی‌دار وجود دارد. برای بررسی فرضیه از آزمون کای دو کارل پیرسون در سطح خطای $\alpha = 5\%$ استفاده شده است.

H_0 : رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی با قوانین و مقررات (ارتباط با بیمه نمودن پروژه‌های عمرانی و کارخانجات) رابطه معنی‌دار ندارد.
 H_1 : رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی با قوانین و مقررات (ارتباط با بیمه نمودن پروژه‌های عمرانی و کارخانجات) رابطه معنی‌دار دارد.

جدول ۸. نتیجه آزمون فرضیه پنجم

نتیجه آزمون	χ^2 جدول ($\chi^2_{0.05,8}$)	χ^2 محاسبه شده
فرضیه H_0 رد می‌شود	۱۵/۵	۱۵۱/۷۱

با قرار گرفتن تابع نمونه‌ای آزمون در ناحیه بحرانی و رد فرضیه H_0 ، فرضیه پنجم تأیید می‌شود.

۱۰-۶. فرضیه ششم: بین رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی با اجرای قوانین توسط مسئولین رابطه معنی‌دار وجود دارد. برای بررسی فرضیه از آزمون کای دو کارل پیرسون در سطح احتمال خطای $\alpha = 5\%$ استفاده شده است.

H_0 : رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی با اجرای قوانین توسط مسئولین رابطه معنی‌دار ندارد.
 H_1 : رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی با اجرای قوانین توسط مسئولین رابطه معنی‌دار دارد.

جدول ۹. نتیجه آزمون فرضیه ششم

نتیجه آزمون	χ^2 جدول ($\chi^2_{0.95,4}$)	χ^2 محاسبه شده
فرضیه H_0 حفظ می‌شود	۹/۴۹	۸/۶۴

با قرار نگرفتن تابع نمونه‌ای آزمون در ناحیه بحرانی و حفظ فرضیه H_0 ، فرضیه ششم تأیید نمی‌شود.

۷-۱۰. فرضیه هفتم: بین رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی با خصوصی سازی صنعت بیمه رابطه معنی دار وجود دارد.

برای بررسی فرضیه آزمون کای دو کارل پی‌رسون در سطح احتمال خطای $\alpha = 5\%$ استفاده شده است.

H_0 : رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی با خصوصی سازی صنعت بیمه رابطه معنی دار ندارد.
 H_1 : رشد و توسعه بیمه‌های مهندسی با خصوصی سازی صنعت بیمه رابطه معنی دار دارد.

جدول ۱۰. نتیجه آزمون هفتم

نتیجه آزمون	χ^2 جدول ($\chi^2_{0.95,4}$)	χ^2 محاسبه شده
فرضیه H_0 رد می‌شود	۹/۴۹	۲۲/۷۶

با قرار گرفتن تابع نمونه‌ای آزمون در ناحیه بحرانی و رد فرضیه H_0 ، فرضیه هفتم تأیید می‌شود.

۱۱. پیشنهادات

۱۱-۱. با قرار گرفتن تابع نمونه‌ای آزمون در ناحیه بحرانی و رد فرضیه H_0 ، فرضیه اول تأیید شد. بنابراین، نظر به این که اکثر صاحبان کارخانجات و دارندگان ماشین آلات و تجهیزات الکترونیکی از مزایای بیمه‌های مهندسی آگاهی ندارند، این نقص را می‌توان از دو طریق برطرف نمود:

- در صورت وجود واحد مدیریت ریسک در هر سازمان می‌توان امید داشت که خطرات غیر قابل حذف و کنترل را به شرکت‌های بیمه منتقل شود و در این انتقال واحد مدیریت ریسک به نفع سازمان خود عمل نموده و با آگاهی از شرایط بیمه‌نامه‌ها پوشش بیمه مناسب را انتخاب خواهد نمود. لذا باید نقش مدیریت ریسک را در سازمان از طریق مراکز آموزشی و تبلیغاتی تعیین نماییم.

- شرکت‌های بیمه به خصوص بیمه مرکزی ایران تا جایی که امکان دارد در شناساندن انواع بیمه‌های مهندسی در جامعه به هر طریق اعم از درج در کتب درسی در مقاطع مختلف تحصیلی و یا از طریق رسانه‌های گروهی، فیلم و سایر شیوه‌های تبلیغاتی فراگیر و مؤثر سعی نمایند تا جامعه با این نوع بیمه‌ها به طور کامل آشنا شود. ۱-۲. با قرار گرفتن تابع نمونه‌ای آزمون در ناحیه بحرانی و رد فرضیه H_0 ، فرضیه اول تأیید شد، بنابراین پیشنهاد می‌شود:

- جهت ارائه خدمات به بیمه‌گذاران و رشد و توسعه بیمه لازم است که گزینش افراد شاغل در صنعت بیمه براساس میزان آشنایی و تجربه آنان با امور بیمه‌ای باشد. مدیران عامل، اعضای هیئت مدیره و مدیران میانی از داخل شرکت‌های بیمه انتخاب شوند، چرا که این افراد از هر نظر نسبت به افرادی که از بیرون آورده می‌شوند آگاه‌تر می‌باشند.

- در آموزش کارکنان صنعت بیمه نهایت دقت به عمل آید.

- آموزش حین خدمت در مقاطع مختلف صورت گیرد.

- برای رشته بیمه‌های مهندسی، تعدادی مهندس در رشته‌های مختلف فنی از بین افرادی که حداقل ۵ سال در صنایع مختلف در کارگاه‌های پروژه‌های زیربنایی کار کرده‌اند، انتخاب شده که باید تحت آموزش بیمه‌ای نیز قرار گیرند تا هم از نظر فنی مهندسی و هم از نظر بیمه‌ای دارای دانش کافی باشند و بتوانند ریسک را ارزیابی

نموده و نرخ و شرایط مناسب را تعیین نمایند. علاوه بر آن در بررسی پرونده‌های خسارتی نیز دارای توان تشخیص و تصمیم‌گیری باشند.

۳-۱۱. با قرار گرفتن تابع نمونه‌ای آزمون در ناحیه بحرانی و رد فرضیه H_0 ، فرضیه اول تأیید شد، بنابراین پیشنهاد می‌شود:

- کارکنان در سمینارهای آموزشی داخلی و خارجی شرکت کنند. هر چند این سمینارها معمولاً دوره‌های کوتاه مدت می‌باشند ولی دانش شرکت‌کنندگان را به روز می‌نمایند. لذا شرکت‌کنندگان به توانایی‌ها و کاستی‌های خود پی برده و درصدد رفع نقص و یا افزایش توان خود برمی‌آیند.

- آموزش شعب شرکت‌های بیمه که در اقصا نقاط کشور پراکنده هستند از اولویت برخوردار باشد. از آنجایی که سالیان زیادی بدون انجام آموزش سپری شده و بیمه‌های مهندسی اکثراً در تهران صادر می‌شود، این امر باید به طور دوره‌ای در استان‌های مختلف انجام گرفته و همکارانی که علاقه و استعداد بیشتری نسبت به دیگران دارند به عنوان مسئول صدور و پرداخت خسارت در شعب انتخاب و مشغول گردند. البته این آموزش فقط به یک یا دو دوره یک هفته‌ای ختم نشود، بلکه به طور دائم برنامه‌های آموزش ضمن خدمت، همکاری مدیریت آموزش شرکت‌های بیمه و مدیریت بیمه‌های مهندسی برقرار باشد. این آموزش مکمل آموزش دانشگاهی است که به آن اشاره شد.

۴-۱۱. با قرار گرفتن تابع نمونه‌ای آزمون در ناحیه بحرانی و رد فرضیه H_0 ، فرضیه چهارم تأیید می‌شود، بنابراین پیشنهاد می‌شود:

- تبلیغات فراگیر و مؤثر برای افزایش پرتفوی بیمه‌های مهندسی صورت گیرد.

این تبلیغات در رسانه‌های گروهی، در مجلات و نشریه‌های فنی که مورد استفاده مهندسين و پیمانکاران می‌باشد مؤثرتر است. ارائه مطالب در این روزنامه‌ها و مجلات به صورت مقاله و بیان نقش بیمه‌های مهندسی در جبران خسارات ناشی از کار و یا

حوادث طبیعی ضمن تبلیغ، آگاهی خوانندگان را از پوشش‌های بیمه‌های مهندسی بیشتر خواهد کرد.

- ارائه مقاله در رابطه با بیمه‌های مهندسی در همایش‌های با صنایع و یا پیشگیری از حوادث و یا جبران خسارات حوادث غیر مترقبه و یا گردهمایی مهندسين مشاور و یا سندیکای شرکت‌های ساختمانی و تأسیساتی از دیگر مواردی است که توصیه می‌گردد.

۵-۱۱. با قرار گرفتن تابع نمونه‌ای آزمون در ناحیه بحرانی و رد فرضیه H_0 فرضیه پنجم تأیید شد، بنابراین از آنجایی که بیمه‌های مهندسی اولین بار برای بویلر و مخازن تحت فشار صادر شد و در کشورهایی که این نوع بیمه در آنجا رشد یافته قوانین و مقررات مدون مربوط به نحوه نصب، نگهداری و بازدید این دستگاه‌ها و نیز بیمه آنها وجود دارد، این قوانین بدون کوچک‌ترین اغماض رعایت می‌شوند. در حال حاضر شرکت‌های بیمه پوشش بیمه را ارائه داده و وظایف بازدید و صدور گواهی صحت نگهداری این مخازن و بویلرها را نیز برای دارندگان آنها انجام می‌دهند، اما در کشور ما چنین قوانین و مقرراتی وجود ندارد و چه بسا خساراتی سنگین به علت نگهداری نادرست این دستگاه‌های فنی از نظر جانی و مالی به وجود می‌آید بنابراین پیشنهاد می‌شود که مهندسين محترم که در مجلس شورای اسلامی به عنوان نماینده حضور دارند و دولت محترم جمهوری اسلامی ایران در این رابطه چاره اندیشی نموده و در جهت وضع قوانین و رفع این نقص اقدام نمایند.

۶-۱۱. با قرار گرفتن تابع نمونه‌ای آزمون در ناحیه بحرانی و حفظ فرضیه H_0 ، فرضیه ششم تأیید نشده است.

۷-۱۱. با قرار گرفتن تابع نمونه‌ای آزمون در ناحیه بحرانی و رد فرضیه H_0 فرضیه هفتم تأیید شده است، بنابراین پیشنهاد می‌شود:

- مسئولین محترم کشور نظارت عالی را به دولت اختصاص داده و اجازه دهند که بخش خصوصی بیشتر در صنعت بیمه فعالیت نماید. این امر در جهت مشارکت مردم بوده و در نتیجه موجب رشد و توسعه بیمه به طور عام و بیمه‌های مهندسی به طور خاص، خواهد شد.

بنابراین رشد خصوصی سازی بیمه یکی از ابزارهای ایجاد رشد و توسعه بیمه در کشور می‌باشد و فواید آن به شرح زیر بیان می‌گردد:

- با ایجاد رقابت شدید بین مؤسسات متعدد بیمه، ریسک‌های موجود در جامعه شناسایی و مورد پوشش قرار خواهند گرفت.

- با خصوصی شدن صنعت بیمه اصول و شیوه‌های مناسب مدیریت، بازاریابی جهت قابلیت‌های بازار به کار گرفته خواهد شد.

- در صورت خصوصی سازی در بعد منابع انسانی به نیروهای متخصص و کارآمد توجه بیشتری خواهد شد و از نیروهای تحصیلکرده و مجرب به شکل درست استفاده خواهد شد.

- خصوصی سازی موجب ارائه خدمات بهینه به مشتریان خواهد شد.

- البته در اینجا تأکید ما بر خصوصی سازی همراه با نظارت کامل و دقیق دولت است. واضح است که در غیر این صورت در سایه رقابت‌های ناسالم مؤسسات بیمه در بازار، آشفتگی ایجاد خواهد شد و در مواردی هم مؤسسات تعهداتشان نسبت به بیمه‌گذاران را انجام نخواهند داد.

پیوست

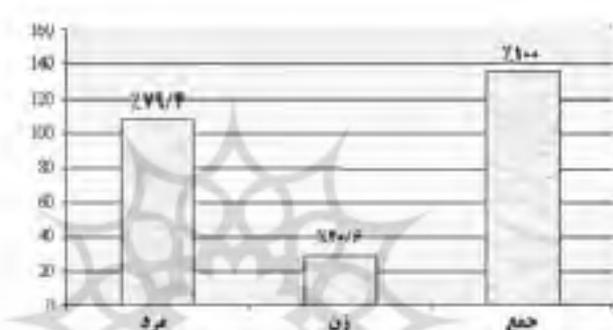
جدول ۱. اطلاعات مربوط به پرسشنامه

پرسشنامه‌های توزیع شده	پرسشنامه‌های عودت داده شده	پرسشنامه‌های قابل استفاده
۱۴۰	۱۳۶	۱۳۶

جدول ۲. جنسیت کارشناسان نمونه مورد بررسی

جنسیت	مرد	زن	جمع
تعداد	۱۰۸	۲۸	۱۳۶
درصد	۷۹/۴	۲۰/۶	۱۰۰

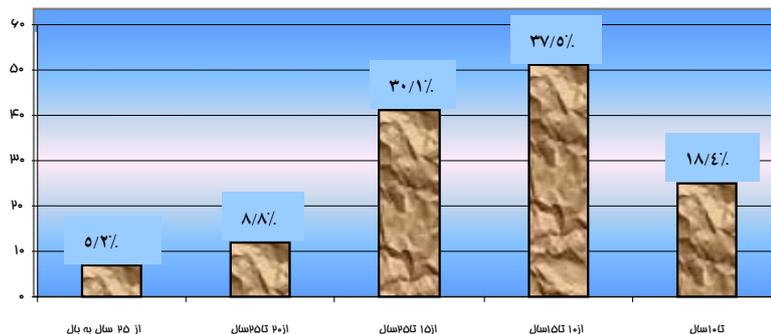
نمودار ۱. جنسیت کارشناسان نمونه مورد بررسی

جدول ۳. میزان سابقه خدمت کارشناسان نمونه مورد بررسی

میزان سابقه خدمت	تا ۱۰ سال	۱۰ تا ۱۵ سال	۱۵ تا ۲۰ سال	۲۰ تا ۲۵ سال	۲۵ سال به بالا
تعداد	۲۵	۵۱	۴۱	۱۲	۷
درصد	۱۸/۴	۳۷/۵	۳۰/۱	۸/۸	۵/۲

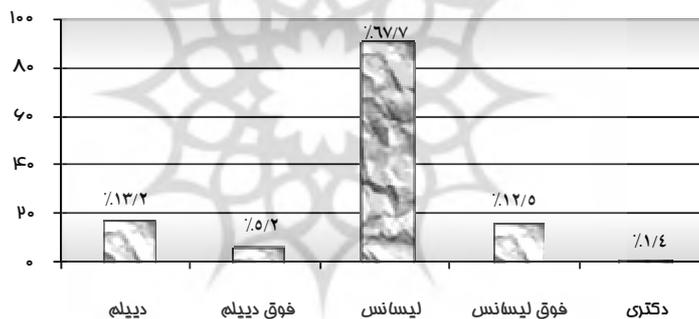
نمودار ۲. میزان سابقه خدمت کارشناسان نمونه مورد بررسی

جدول ۴. میزان تحصیلات کارشناسان نمونه مورد بررسی

میزان تحصیلات	تعداد	درصد
دیپلم	۱۸	۱۳/۲
فوق دیپلم	۷	۵/۲
لیسانس	۹۲	۶۷/۷
فوق لیسانس	۱۷	۱۲/۵
دکتری	۲	۱/۴

نمودار ۳. میزان تحصیلات کارشناسان نمونه مورد بررسی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع

۱. تفضلی، فریدون ۱۳۶۸، *اقتصاد کلان*، نشر نی، ج ۱، چ ۳.
۲. عباسپور، عباس ۱۳۷۲، *مدیریت منابع انسانی پیشرفته*، انتشارات رشد، ج ۲، چ ۱، ص ۱۴۳.
۳. محمدی، هومن ۱۳۷۱، *روش‌های تحقیق در علوم رفتاری*، انتشارات آوای نور، ج ۱، چ ۵، ص ۱۱۶.
۴. محمود صالحی، جانعلی ۱۳۶۷، *بیمه مسئولیت مدنی*، دانشکده مدیریت دانشگاه تهران، جزوه درسی، چ ۱.
۵. همرائی‌زاده، اصغر ۱۳۷۰، *فناوری اطلاعات در سازمان*، انتشارات آگاه، ج ۱، چ ۴، ص ۱۲.
6. *Dictionary of scientific and technical terms* 2003, Mc Grow Hill, p. 436.
7. <www.Iraninsurance.Com, viewed 20 April 2006>.

